

LAKIVALIOKUNNALLE

Asia: HE 152/2024 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi oikeudenkäymiskaa-
ren ja tuomioistuinmaksulain 5 §:n muuttamisesta

Ehdotetut muutokset ovat tarpeellisia. Ne ovat hyvin muotoiltuja ja huolelli-
sesti perusteltuja.

Laaja ja ohjaava oikeuskäytäntö on hyvin tärkeä avustajan, myös julkisen oi-
keusavustajan työssä. Sen avulla asiakasta voidaan paremmin informoida hä-
nen mahdollisuuksistaan asiassa. Kun oikeuskäytäntöä on saatavilla, voidaan
perustella asiakkaille, miksei hänen vaatimuksensa voi menestyä. Voidaan
myös vaikuttaa vastapuoleen siten että hyväksyy sovinnon tai luopuu asian vie-
misestä tuomioistuimeen. Tällä tavalla vältetään tarpeettomia oikeudenkäyn-
tejä sekä niiden yhteiskunnalle ja osapuolille aiheuttamia kustannuksia. Vas-
taavasti voi esiintyä tilanteita, jolloin on helpompi saa oikeutettu asia läpi oi-
keudessa, koska vastapuoli voi helposti todeta, että oikeudellinen tila on selvä.

On myös hyvä tiedostaa, miten lakimuutos vaikuttaa asiakkaisiin – erityisesti
oikeusapua saaviin asiakkaisiin. Oikeudenkäymiskaa-
ren muutoksenhakua kos-
kevat säännökset edustavat maallikoille monimutkaista oikeusala-
a, joka
muuttuu nyt vielä monimutkaisemmaksi. Tilanteissa, joissa on kysymys siitä
tulisiko asiakas antaa suostumuksensa ennakkopäätöskysymyksen esittämi-
selle tai tehdä aloite sellaiseen, avustajalla on vaativa tehtävä saada asiakas
ymmärtämään, miten nämä säännökset vaikuttavat asiaan ja onko suostu-
muksen antaminen perusteltua tai olisi syytä olla itse aktiivinen.

Asiakkaalla, joka saa oikeusapua omavastuuta vastaan, voi olla vaikea hyväk-
syä, että hänen omat oikeudenkäyntikulunsa kasvavat sen takia että tuomio-
istuin katsoo, että tarvitaan uusi ennakkopäätös. Vielä vaikeampi voi olla, jos
joutuu maksamaan vastapuolen oikeudenkäyntikulut ennakkopäätöskysy-
myksen käsittelystä.

Tällaiset kustannusarvioinnit tulevat todennäköisesti vaikuttamaan siihen,
kuinka laajasti päästään esittämään ennakkopäätöskysymyksiä.

Julkiset oikeusavustajat ry. on lausunnossaan oikeusministeriölle esittänyt,
että tällaisissa tapauksissa kustannuksia tulisi kohtuullista. Kannatan tätä eh-
dotusta ja katson, että osapuolet pitäisivät pääsääntöisesti itse vastata en-
nakkopäätöskysymyksen käsitelystä aiheutuvista oikeudenkäyntikuluistaan.

Kun ennakkopäättöskysymyksen käsittely on hyvin tuomioistuinpainotteinen, osapuolet voivat itse vaikuttaa omien oikeudenkäyntikulujensa muodostamiseen tämän käsittelyn osalta – erityisesti jos on tiedossa, ettei voi vaatia niitä vastapuolelta.

Ehdotan siksi että, että lakivaliokunta voisi vastauksessaan esittää uuden 4. momentin lisättäväksi oikeudenkäymiskaaren 21 luvun 16. pykälään.

”Tuomioistuimen aloitteesta korkeimmalle oikeudelle siirretyn ennakkopäättöskysymyksen käsittelyn osalta osapuolet vastaavat omista oikeudenkäyntikulustaan, jollei erityisestä syystä muuta johdu.”

Pietarsaaressa 9.12.2024

Johtava julkinen oikeusavustaja

Martin Melin